

Motion till riksdagen 2016/17:1119

av **Anette Åkesson m.fl. (M)**

Kommunikation i hela landet – ökad fiberutbyggnad och bättre mobiltäckning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Post- och telestyrelsens redovisning av investeringar i it-infrastruktur bör anges i andelen nybyggd respektive andelen upphandlad it-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas huruvida det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att vässa målet för bredbandsstrategin till att gälla 99 procent av alla hushåll och företag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna möjligheten till konkurrens mellan lokala och nationella aktörer som historiskt har visat sig främja utbyggnad och låga slutkundspriser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av hur monopolsituationer i ägandet som motverkar samhällsnyttan av it-infrastruktur kan motverkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa slutsatsen i slutbetänkande SOU 2014:21 om att utreda att bredbandsbolag likt elbolag i vissa fall ska kunna beviljas undantag från lokaliseringsprincipen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över bidragskonstruktionen så att lika villkor råder mellan privata och offentliga aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör undersökas hur ett mobilitetsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta (inte enbart gällande de lägre banden) kan tillföras till bredbandsstrategin, så att även exempelvis vägsträckor inkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverige är ett allt mer uppkopplat samhälle. Den tekniska utvecklingen går snabbt och allt mer börjar fördelarna med digitalisering och automatisering få genomslag, både inom offentlig sektor och det privata näringslivet. Även privatpersoner har växande behov. Tack vare smarta telefoner krävs både bättre mobiltäckning och utbyggt bredband. Konsumenter förväntar sig att mobila enheter kan användas överallt där de är. Fler tjänsteområden ställer höga krav på säkerhet och tillförlitlighet, allt mer data lagras i så kallade molntjänster och en ökad allmän digitalisering i samhället leder till en ökad efterfrågan av bredband. Detta påverkar kraven och förväntningarna på utbyggnaden av fiber och är positivt då det finns ett stort engagemang och även betalningsvilja.

Sverige är samtidigt ett stort land och har en låg befolkningstäthet. Vi har därför en större utmaning än de flesta andra europeiska länder. Målen i bredbandsstrategin är att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020 samt att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Redan ligger Sverige bra till i internationella jämförelser och utbyggnaden fortsätter. Ökningstakten var mellan oktober 2014 till oktober 2015 till och med snabbast på glesbygden. Post- och telestyrelsen bedömer utifrån den mest troliga investeringstakten liksom olika nyckeltal att andelen hushåll och företag med tillgång till 100 Mbit/s år 2020 kommer att uppgå till 93–96 procent. Med andra ord är vårt mål för blygsamt och det bör utredas om det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att öka målet från 90 procent av Sveriges hushåll och företag till att 99 procent av Sveriges hushåll och företag ska ha 100 Mbit/s till år 2020. Ju fler som har tillgång till snabbt och robust bredband desto bättre är det för Sverige och svensk konkurrenskraft.

Trådlösa tekniker och mobilt bredband är avgörande för att klara målet i glest befolkade områden där det är svårt eller olönsamt att bygga ut trådbundet bredband. År 2015 uppskattar PTS investeringarna till nära 12,3 miljarder för fast och mobil infrastruktur, 1,7 miljarder mer än år 2014. Andelen investeringar i fasta nät har ökat. År 2014 investerades cirka två tredjedelar i fasta nät medan en tredjedel av investeringarna gäller mobilnät. Sedan år 2009 har investeringarna ökat varje år.

Tyvärr är inte alla investeringar nybyggd infrastruktur. Till viss del är investeringarna uppköp av befintliga nät. Eftersom det, inte minst för beslutsfattare, är angeläget att följa utvecklingen av fiberutbyggnaden anser vi att Post- och telestyrelsen bör få i uppdrag att i sina redovisningar av investeringar även ange hur stor andel av de olika aktörernas investeringar som är nybyggd respektive upphandlad it-infrastruktur.

Det är framför allt marknadens aktörer som står för stora investeringar. Vad gäller investeringar i fast bredbandsinfrastruktur var Telia 2010–2015 den överlägset största aktören. Som god tvåa kommer stadsnäten, det vill säga lokala bredbandsnät som kan vara kommunägda, privata eller en kombination. Det finns stadsnätverksamhet i över 200 kommuner.

OECD konstaterar i en rapport från november 2015 ”Development of high speed networks and the role of municipal networks” att konkurrenssituationen mellan de lokala bredbandsnäten bidrar och de nationella aktörerna har varit avgörande för den positiva utvecklingen i Sverige. Vi är ett av världens bästa länder på bredbandsutbyggnad och har samtidigt de lägsta slutkundspriserna. OECD-rapporten visar även att de privata aktörerna ökar sina investeringar där det finns konkurrens från de lokala näten. Kommunalt ägda stadsnät och andra lokala nät tränger alltså inte undan

infrastrukturinvesteringar utan driver fram dem. Det är därför viktigt ur ett nationellt perspektiv att konkurrensen fortsatt främjas och att även de lokala näten har goda förutsättningar. Både de lokala och de nationella näten hör till marknaden.

I anslutning till OECD-rapporten sa Sveriges Kommuner och Landsting i mars 2016 upp överenskommelsen med Post- och telestyrelsen och Konkurrensverket ”Principer för kommunala insatser på bredbandsområdet” från 2010 just eftersom det framkommit att kommunala investeringar i bredbandsnät har mycket positiva effekter på helheten. Överenskommelsen angav att marknaden i första hand ska tillgodose behovet av bredbandsnät samt att kommuner endast ska träda in när kommersiella marknadsförutsättningar inte föreligger. Man kan även fundera på PTS roll i denna överenskommelse eftersom PTS som myndighet har till uppgift att säkerställa en fungerande konkurrens och inte borde ha lagt sig i frågan om att begränsa för aktörer som bidrar till att främja just konkurrensen.

Konkurrens är till gagn för konsumenten genom bättre utbud och lägre priser. Vad gäller infrastruktur ägs den grundläggande infrastrukturen i Sverige som exempelvis järnvägsräls och elledningar av det offentliga medan konkurrensutsättning sker i själva utbudet till kund. Så är det inte inom telekom. Historiskt har det inte varit något problem då det fanns olika tekniker som konkurrerade med varandra. Men nu har utvecklingen lett till att det är fiber som är basen för både mobilt och fast bredband. Och där har vi i stor utsträckning monopolsituationer.

En monopolsituation med en kabel in till varje hus för fast bredband behöver inte vara ett problem. Även om EU anser att det ska konkurreras på lägsta nivå i värdekedjan så är det sättet att se på konkurrens tveksamt i ett så glesbeott land som Sverige. Det är till exempel inte heller något som tillämpas för annan infrastruktur som elektricitet. Det är snarare provocerande att det läggs statliga bidrag på att olika aktörer samtidigt bygger ut parallella nät. Däremot torde det ur konkurrensperspektiv vara mer angeläget att säkra konkurrensen i själva näten, så att konsumenten själv kan välja leverantör av olika tjänster.

Samhällsnyttan och servicen till medborgaren är syftet med offentlig verksamhet och konkurrensutsatta marknader är normalt de som levererar bäst. Elektroniska kommunikationer är en allt viktigare samhällsfunktion, på många sätt likt exempelvis transporter och energiförsörjning. Marknaden för bredband mot kund bör kännetecknas av öppenhet med en mångfald av aktörer med ökad samhällsnytta som resultat. Det gynnar slutkunden. PTS visar att priserna är väsentligt lägre i områden med öppna nät där flera internetleverantörer tillåts konkurrera. Därför anser vi att regeringen bör utreda hur monopolsituationer i ägandet av bredbandsinfrastruktur som motverkar samhällsnyttan kan stävjas. En sådan utredning ska även ta upp frågan om respektive hur krav kan ställas på ägare till nät att också sträva efter 2020-målen. Då kan man följa utvecklingen och se om de av PTS framtagna reglerna bidrar till bättre förutsättningar för en väl fungerande marknad.

Kommunerna har olika roller som mark- och fastighetsägare, tillståndsgivare och som innehavare av planmonopolet men även som ansvariga för den strategiska utvecklingen av sitt geografiska område. Kommuner bygger själva ut nät, exempelvis genom stadsnät, och bidrar så till den positiva utvecklingen. Stadsnäten stod enligt SOU 2014:21 Bredband i Sverige inför framtiden för två tredjedelar av fiberutbyggnaden. De är betydelsefulla aktörer. Då man ofta även bygger ut infrastrukturen i glesbygd så kommer man nära kommungränsen. I det fall man skulle kunna tillgodose en mindre ort på andra sidan kommungränsen är man idag begränsad genom kommunallagens

lokaliseringsprincip. Här skiljer sig telekominfrastrukturen från annan infrastruktur, till exempel gör ellagen undantag för att man på ett effektivt sätt ska kunna ta hand om elleverans till medlemmar i annan kommun. Därför anser vi att regeringen bör följa slutbetänkandets slutsats att bredbandsbolag likt elbolag i vissa fall ska kunna beviljas undantag från lokaliseringsprincipen.

Under förra stödperioden förutsatte statliga stöd och EU-stöd även kommunala medel. Nu är det inte längre så, istället ersätter eventuella kommunala medel statliga sådana. Det innebär att de kommunala bolagen har sämre förutsättningar att få bidrag vid utbyggnad. Det kan finnas en logik i det – det är positivt att marknadens aktörer investerar – men inte om det drabbar kund med sämre utbud och/eller högre anslutningsavgifter. Vi anser därför att regeringen bör se över bidragskonstruktionen så att lika villkor råder mellan privata och offentliga aktörer.

Människor är mobila och förväntar sig kunna nyttja sina mobiltelefoner överallt. Dessutom finns det allt fler tjänster som är mobila och som kräver mobiltäckning, inte minst inom kommunal verksamhet som hemtjänsten. Det är positivt att utbyggnad sker samt att yttäckningen förbättrats, även på glesbygden. Pålitlig mobiltäckning är en förutsättning för att kunna bo och känna sig trygg i hela landet och allmänheten ska kunna förlita sig på de täckningskartor som operatörerna anger i sin marknadsföring. Det senare förutsätter vi att branschöverenskommelsen levererar, enligt vilken teleoperatörerna har lovat att presentera mer rättvisande och jämförbara täckningskartor. För att öka motivationen till förbättrad geografisk mobiltäckning anser vi att ett mobilitetsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta (inte enbart gällande de lägre banden) bör tillföras till bredbandsstrategin, så att även exempelvis vägsträckor inkluderas.

Landets företag och invånare men även offentlig sektor nyttjar bredband dagligen och har ökande krav och förväntningar på utbyggnaden av fiber. För att dra nytta av fördelarna och säkerställa Sveriges fortsatta konkurrenskraft är investeringar i bredbandsutbyggnaden i hela landet angelägna och de behöver prioriteras på alla nivåer, inklusive hos slutanvändarna.

Anette Åkesson (M)

Tobias Billström (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Anders Hansson (M)

Maria Malmer Stenergard (M)

Patrick Reslow (M)

Hans Wallmark (M)

Thomas Finnborg (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Olof Lavesson (M)

Gunilla Nordgren (M)

Ewa Thalén Finné (M)

Boriana Åberg (M)